

Útspekuleraður stuldur kostar alarum ein hóp av peningi:

Pirat - fiskarar seta gørn í aliringum fyri at stjála laks

Alarar ymsastaðni í landinum hava mangan undrast á, hvussu tað kann bera til, at so nógvur laksur hvørvur úr aliringunum. Men nú hevur Mortan Johannesen funnið eina forkláring. Og tað er ein forkláring, sum ongín hevði droymt um

ÁKI BERTHOLDSEN

– Vit hava vitað, at okkurt hevur verið spinnandi galið.

– Men at hetta skuldi vera forkláringin, hevði eg ikki droymt um.

Mortan Johannesen, alari á Føroya Havsølu í Kaldbak heldur seg nú hava loyst eina gátu, sum alarar hava spekulerað seg svakar uppá nú í longri tíð.

Mortan Johannesen sigur, at alarar í longri tíð hava undrað seg stórliga á, hvussu tað kann bera til, at so nógvur laksur hvørvur úr aliringunum.

– Hvørja ferð alarar hava hitst, hevur eitt stórt samrøðuevnið verið hetta sama, at tað hvørvur so nógvur laksur úr ringunum.

– Alarar hava ikki kunnað forstaðið, hvussu tað ber til at tað er so stórt svinn í aliringunum.

Mortan Johannesen sigur, at alarar fylgja gjøllla við, hvussu nógvur fiskur doyir í aliringunum.

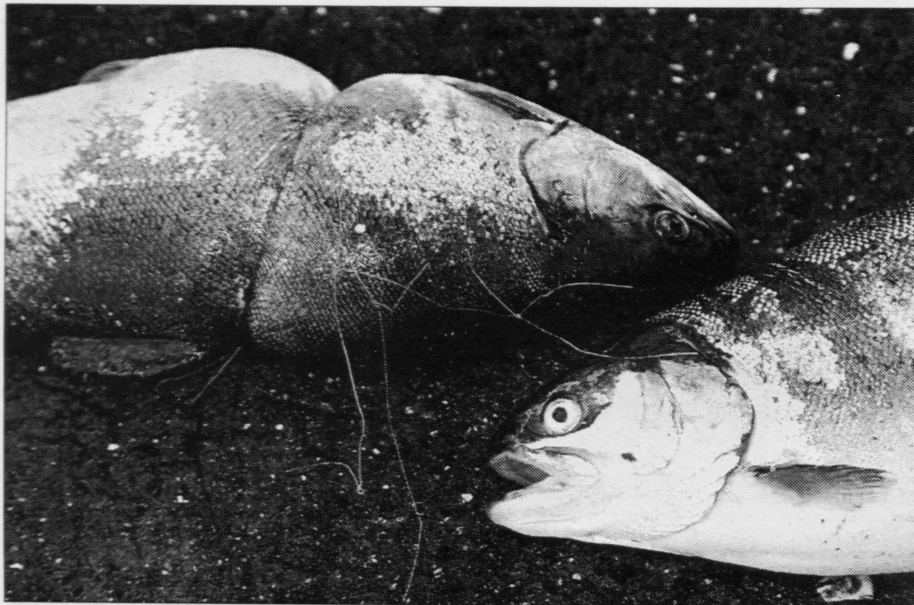
– Vit hava ein deyðfiskaposa í hvørjum aliringi. Tað er ein glúpur, sum liggur á botninum í aliringinum og sum allur laksur, sum doyir, so dettur í.

– Hesin deyðfiskapossin verður drigin og tømdur hvønn dag, viðhvørt tveir ferðir.

– Tann deyði fiskurin verður so taldur og skrivast upp, sum svinn.

– Men so hendir tað, sum hevur velt alarunum, so stórt høvudbrýgg.

– Tíð laksurin í ringinum so skal takast, visir tað seg, at svinnin er so nógv størri, enn tað átti at verið eftir talinum á tí deyða fiskinum, sum er taldur upp úr deyðfiskapossinum.

Hetta er garnið, sum pirat-fiskarar ikki fingur við sær aftur úr einum aliringi hjá Mortani Johannesen. Deyður fiskur hongur í gørunum. Mortan sigur, at hetta er prógv um, at pirat-fiskarar eru so framfjór, at teir sníkja seg at seta gørn í aliringunum um næturnar.

Ein gáta

Mortan Johannesen sigur, at hetta hevur verið ein gáta, sum alarar hava spekulerað seg svakar uppá.

– Ongin hevur skilt hetta, tí ongín hevur dugað at forklára, hvat er blivið av tí deyða fiskinum, sum manglar í deyðfiskafiskapossinum fyri at fáa svinnin at passa.

– Onkur hevur skotið út í tað bláu luft og hevur roynt at forklára tað merkiliga svinnin við, at tað er æða, sum kavar undir botnin á aliringinum og tekur fisk úr deyðfiskapossinum.

Nú eru so prógv fingin

fyri, at forkláringin er ein heilt onnur.

Funnið eitt svar

Men nú heldur Mortan Johannesen seg hava funnið eitt svar uppá hetta loyndarmálið.

– Nú ein morgunin, vit fóru út at geva laksinum, háláðu vit sum vant deyðfiskanótina upp fyri at vita, um deyður fiskur var í og fyri at tømja hana.

– Og eg má viðganga, at vit gjørdust sera kløkkur, tá við sá, at eitt sindur av einum garni hekk uppí línuni í deyðfiskanótini.

Hann sigur at tað hekk

eisini deyður laksur uppi í garninum.

– Nú havi eg funnið, í hvussu so er eitt svar uppá, hvussu tað ber til, at so nógvur laksur hvørvur úr ringunum.

– Tí garnið kann ikki merkja annað, enn, at tað eru pirat-fiskarar, sum sníkja seg um næturnar at seta gørn í aliringunum fyri at stjála laks.

Hann sigur, at hetta er so langt úti av allari leið, at hetta er ein tanki, sum ongín alari hevur hugsað.

– Men garnið er prógv um, at so er, tí ongín onnur forkláring kann verða uppá,

at garnið var í ringinum.

Mortan Johannesen sigur, at helst hava pirat-fiskarar verið so „óhepnir“, at garnið er blivið fast, tá teir hesa náttina høvdu verið á ránsferð í aliringunum hjá Havsøluni.

– So er fjáltur komin á teir og hava teir sett á, fyri at sleppa til rýmingar sum skjótast, og so er garnið skræðnað.

Sníkja seg

Alarin í Kaldbak sigur, at eftir práttinum í alaraum-hvørvinum hesa seinastu tíðina at døma, er talan um rættiliga umfatandi pirat-

fiskarí ymsastaðni í landinum.

– Men tað er vónleyst at seta tøl á fyri, hvat tað í veruleikanum kostar alarunum í pengum, leggur hann afturat.

Hann sigur, at tað er eyðsæð, at talan er um pirat-fiskarar, sum hava bát, sum teir sníkja sníkja seg fram at aliringunum við um næturnar við sløktum ljósum.

Men hann hevur ikki illgruna til nakran ávísan.

– Tað sigla bátar alla tíðina á Kaldbaksfjørði. Men eg vænti nú ikki, at tað eru teir bátarnir, vit siggja, sum koma higar á ránsferð. Heldur eru tað teir, vit ikki siggja.

Kann vera heilsuskaðiligt

Mortan Johannesen sigur, at hetta kemur líka óvæntað á hann, sum eitt snarljós hevði komið av klárum himli, tí at nakar kundi vera so framligur, hevði hann ikki droymt um.

Men hann ávarar samstundis um, at tað er ikki heilt vandeyleyst at stjála laks.

– Tí hóast tað er sjáldsamt, so kemur tað fyri, at laksur verður viðgjørdur við ymsum heilivági, og tá er hann í karantenu, tí hann er ikki eignaður til mannaføði eina tíð eftir viðgerð við heilivági. Karantenan er sum oftast ímillum ein og tríggjar mánaðir, alt eftir, hvør viðgerðin er.

– Og við heilt illa til, kann tað verða beinleiðis heilsuskaðiligt at eta laks, beint aftaná, at hann er viðgjørdur við heilivági, sigur Mortan Johannesen.

Náttarvakt

Hann sigur, at henda upp-dagingin má uttan iva føra við sær, at alarar mugu gera sær meiri ómak við at halda vakt um næturnar.

– Tað hevur annars ikki verið vanligt at sita náttarvakt uppívir aliringunum, í hvussu so er ikki í Kaldbak.

Hann fer nú at melda til-burðin til lögregluna og at geva teimum garnstumpar, hann fann í ringinum.

– Talan er eitt nylongarn, men tað er onki sum helst frámerki á tí, so hann roknar nátt, at tað verður trupult hjá lögregluni at finna eigarin.

Lesarabrøv

Tey ungu og rúsdrekka

Í Fimmaranum næstseinasta mikudag var evnið »Nær skulu foreldur geva børnunum hjá sær rúsdrekka, tá tey vóru 13, 14, 15 ella 16 ella als ikki«. Eg legði serliga merki til, hvat hasin fuglfirringurin segði. Eg havi aldri høyrð so galið, at ein skuldi læra børnini at drekka so tíðliga sum gjørligt, tá tey vóru eini 14 ár. Mær vitandi er tað ikki nakað ein annar kann læra teg, men sum tú sjálvur ert noyddur at finna útav, um tú altoy ætlar tær at royna tað. Ongantið betur, um tú ikki

roynir tað, tí alkohol er rótin til allan fanansskap, elendigheit, skilsmissur, slagsmál, innbrot, ótrúskap, fullmannakoyring og í ringasta føri dráp. Og so vil ein, at børnini skulu leiðast inn á henda veg, við at læra tey at drekka, meðan tey eru í ringasta aldri og alt broytist í teimum. Til politikarar, skúlar og foreldur: tað má upplýstast nógv meira um vandan, ið stendur av at drekka alkohol, ikki tá tey eru vorðin 14 ella 15 og kanska longu hava fingið smakk fyrri alkoholi, men

kanska longu tá tey eru eini 10, so at tey hava eina hómang av, hvat tað kann føra við sær at drekka.

Tey søgdu eisini í sendingini: »Hvat er eitt náttúrligt forhold til rúsdrekka?«. Tey flestu sögd, at tá ein nýtur tað til ávísar tíðir, eg haldi, at tað var ógvuliga illa svarað, tí eg meini, at fyrr, áðrenn rúsdrekkaalógin kom, høvdu vit nógv av teimum sokallaðu kvartalsdrankarunum. Teir drúkku eisini til ávísar tíðir. Halda tit, at familjan, børnini og systkini hildu

tað vera eitt náttúrligt forhold til rúsdrekka at ganga skit í 14 dagar?

Hatta var kanska eitt heldur ógvusligt dømi, men at drekka til ávísar tíðir nyttar ikki nógv, um ein ikki dugir at stýra mongdini, og tað eru tveir heilt nógv av teimum 14, 15, 16, 17, 18 osfr. ára gomlu, ið ikki duga, tað veit eg, tí eg eri ein av teimum, sum byrjaði, tá eg var 14 ár við at drekka til ávísar tíðir. Tær ávísu tíðirnar eru bara blivnar til 2-3 ferðir um vikuna hesi seinastu 10 ár.

ini, og mongdin er trifaldað síðan eg byrjaði, og eg kenni nógv tílik dømi. So mítt ráð er meiri upplýsing um vandan, høli til ung at hava tað hugnaligt í *uttan rúsdrekka* og gomlu rúsdrekkaalógin í gildi aftur, tí tá var nógv torfjörri hjá ungdominum at fáa hendur á rúsdrekka enn tað er í dag.

Torkil Akraberg Hansen